

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 623
van **INGEBORG DE MEULEMEESTER**
datum: 2 augustus 2017

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Kinderen en jongeren met een beperking - Vrijstelling van leerplicht

In Vlaanderen geldt voor alle kinderen en jongeren van zes tot achttien jaar de leerplicht. Toch kunnen kinderen en jongeren een (tijdelijke of definitieve) vrijstelling van de leerplicht krijgen omdat zij 'in de onmogelijkheid verkeren om onderwijs te volgen'. Het gaat in dit geval voornamelijk om kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen (EMB) en in mindere mate ook om kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen (GES).

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 376 van 24 mei 2016 kreeg ik de cijfergegevens van het schooljaar 2014-2015 en de voorlopige cijfers voor het schooljaar 2015-2016 over de goedgekeurde aanvragen voor een vrijstelling van de leerplicht.

1. Kan de minister een overzicht geven van het aantal toegekende vrijstellingen van de leerplicht voor kinderen en jongeren met zorgnoden voor het schooljaar 2015-2016 en 2016-2017? Graag met volgende specificaties:
 - a) definitieve en tijdelijke vrijstelling van de leerplicht;
 - b) in het basis- en secundair onderwijs;
 - c) per provincie.
2. Heeft de minister zicht op de redenen van het toekennen van een vrijstelling van de leerplicht? Graag met volgende specificaties:
 - a) in hoeveel gevallen gaat het om EMB;
 - b) in hoeveel gevallen gaat het om GES;
 - c) zijn er nog andere redenen bekend?
3. Hoe evalueert de minister deze cijfergegevens (in vergelijking met voorgaande jaren)?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

ANTWOORD

op vraag nr. 623 van 2 augustus 2017

van **INGEBORG DE MEULEMEESTER****1. Aantal leerplichtigen dat beschikt over een vrijstelling van leerplicht**

Schooljaar	Provincie	Tijdelijke vrijstellingen			Definitieve vrijstellingen		
		Basis	Secundair	Totaal	Basis	Secundair	Totaal
2015-2016	Antwerpen	3	1	4	61	149	210
	West-Vlaanderen	5	0	5	13	23	36
	Oost-Vlaanderen	2	0	2	18	20	38
	Limburg	10	0	10	36	62	98
	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0	0	0	0	5	5
	Vlaams-Brabant	3	0	3	14	30	44
	Totaal	23	1	24	142	289	431
Schooljaar	Provincie	Tijdelijke vrijstellingen			Definitieve vrijstellingen		
		Basis	Secundair	Totaal	Basis	Secundair	Totaal
2016-2017	Antwerpen	5	1	6	58	132	190
	West-Vlaanderen	6	0	6	11	25	36
	Oost-Vlaanderen	2	0	2	19	22	41
	Limburg	3	2	5	35	60	95
	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0	0	0	0	4	4
	Vlaams-Brabant	5	0	5	10	27	37
	Totaal	21	3	24	133	270	403

Bron: Agentschap voor Onderwijsdiensten

* Databanken geraadpleegd op 28 augustus 2017

Goedgekeurde aanvragen vrijstelling leerplicht september 2015 tot en met juli 2016

Provincie	Tijdelijke Vrijstelling Leerplicht	Leerling bao	Leerling So	Definitieve Vrijstelling Leerplicht	Leerling Bao	Leerling SO
Vlaams-Brabant	3	3		4	3	1
Brussels Hoofdstedelijk Gewest						
Antwerpen	6	6		8	5	3
Oost-Vlaanderen				3	3	
West-Vlaanderen	2	2				
Limburg	4	3	1	5	4	1
Totaal	15	14	1	20	15	5

Bron: Zorgpunt onderwijsinspectie

Goedgekeurde aanvragen vrijstelling leerplicht augustus 2016 tot en met juni 2017

Provincie	Tijdelijke Vrijstelling Leerplicht	Leerling Bao	Leerling So	Definitieve Vrijstelling Leerplicht	Leerling Bao	Leerling SO
Vlaams-Brabant				1	1	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1	1		1	1	
Antwerpen	1	1		4	3	1
Oost-Vlaanderen	2	2		3	3	
West-Vlaanderen	2	2		1	1	
Limburg	2	2		9	7	2
Totaal	8	8		19	16	3

Bron: Zorgpunt onderwijsinspectie

2. Er worden geen vaste en algemeen geldende criteria gehanteerd bij de toekenning van 'vrijstelling leerplicht' aan kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen. De leden van 'Zorgpunt', van de Onderwijsinspectie bespreken uitzonderlijke en individuele situaties.

De redenen voor het toekennen van een vrijstelling van de leerplicht bij de dossiers 2016-2017 zijn ongewijzigd ten opzichte van vorige jaren.

Vrijstelling leerplicht wordt hoofdzakelijk toegekend aan kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) gecombineerd met een ernstige, medische problematiek, vaak levensbedreigend en degeneratief. Uitzonderlijk wordt vrijstelling leerplicht toegekend aan jongeren met ernstige gedrags- emotionele problemen (GES). De laatste twee schooljaren betrof dit drie jongeren (leerlingen Buso) die ernstige psychiatrische problemen hadden.

Reden vrijstelling

Schooljaar	Vrijstelling Leerplicht	Reden EMB	Reden GES
2014-2015	49	46	3
2015-2016	35	34	1
2016-2017	27	25	2

Bron: Zorgpunt onderwijsinspectie

Het onderwijsaanbod buitengewoon onderwijs voor kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen blijft regionaal zeer ongelijk verspreid. Sommige scholen stellen zich open voor kinderen of jongeren met een ontwikkelingsniveau dat heel beperkt is en/of voor kinderen met grote beperkingen, andere werken (hoewel dit niet conform het inschrijvingsrecht is) voor deze doelgroep geen aangepast aanbod

uit (zie ook antwoord op vraag 3). Het gebrek aan een aangepast schools aanbod (gewoon of buitengewoon onderwijs) op maat van het kind of de jongere, op redelijke afstand van hun woon- of verblijfplaats, soms gekoppeld aan de aanwezigheid van een alternatief van welzijn in de regio, geeft soms aanleiding tot een vrijstelling van de leerplicht.

3. Het aantal aanvragen voor vrijstelling leerplicht kent een lichte daling. Nieuwe aanvragen gaan vooral over kinderen niveau basisonderwijs met ernstige meervoudige beperkingen.

De verschillen in aanvragen tussen de provincies moeten nog steeds voor een groot deel verklaard worden door de nog beperkte toegang tot inclusief onderwijs, de zeer ongelijke spreiding van het onderwijsaanbod voor kinderen met EMB in het buitengewoon onderwijs en de aanwezigheid van voorzieningen in de omgeving.

Naast de daling in het aantal vragen voor vrijstelling stellen we een stijgend aantal aanvragen voor 'permanent onderwijs aan huis' vast. Wanneer kinderen/jongeren door een beperking niet naar school kunnen, maar wel onderwijsbegeleiding aankunnen, hebben ze recht op vier uur onderwijs op de plaats waar ze verblijven.

'Zorgpunt' adviseert ouders vaak om deze onderwijsvorm aan te vragen in plaats van vrijstelling onderwijs. Het initiatief komt ook soms van ouders, die geïnformeerd door school of de voorziening van welzijn, deze vorm van onderwijs aanvragen.

Opvallend is dat de laatste maanden kinderen/jongeren, die in het verleden een vrijstelling leerplicht kregen, nu een aanvraag 'permanent onderwijs aan huis' indienen. Er is dus een maatschappelijk tendens om het recht op onderwijs meer invulling te geven.

Ik werk, vertrekkende van de aanbevelingen in het rapport over criteria voor vrijstelling van leerplicht, samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn, een kader uit voor aangepast (inclusief) onderwijs voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen. We bekijken in dat verband ook de link met de dossiers van tijdelijk en permanent onderwijs aan huis (TOAH en POAH).